

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στις συνθήκες της σύγχρονης κοινωνικής και οικονομικής συγκυρίας, η ανάγκη εντατικοποίησης του σχεδιασμού και της εφαρμογής προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των παιδιών, προκειμένου να κατανοήσουν σκληρές εικόνες της πραγματικότητας στις οποίες είναι εκτεθειμένα μέσα από την πυκνή προβολή τους στα Μ.Μ.Ε., υποστηρίζεται από πολλά πρόσωπα και φορείς που ασχολούνται συστηματικά με τα παιδιά και την παιδαγωγική επιστήμη.

Μπροστά σε αυτήν την πρόκληση, οι εκπαιδευτικοί ερχόμαστε σε δίλημμα για το αν πρέπει ή όχι να μιλήσουμε στα παιδιά για τα άσχημα της ζωής και του κόσμου και πώς να το πράξουμε χωρίς να διακινδυνεύσουμε το τραύμα, τον φόβο, την πίστη στη ζωή, στην προσωπική αξία και στη συλλογική ευθύνη των ανθρώπων. Ποιές λέξεις και ποιές παραστάσεις να διαλέξουμε για να συζητήσουμε με τα παιδιά την φρίκη των πολέμων, τον πόνο, την πίκρα, τον ξεριζωμό, την πείνα, την ορφάνια, τη βία, το ρατσισμό, την έχθρα, την φτώχεια και όλα τα δεινά της ανθρώπινης δυστυχίας χωρίς να πληγώσουμε το εύθραυστο γράμμα της ψυχής τους;

Φέρνουμε τα παιδιά μας στον κόσμο με την υπόσχεση και τη δέσμευση να τα αναθρέψουμε στις οικογένειές μας, να τα προστατεύσουμε στην αγκαλιά μας και, κρατώντας τα από το χέρι, να τα οδηγήσουμε βήμα το βήμα πέρα από το προστατευτικό κέλυφος του σπιτιού μας για να γνωρίσουν και άλλους ανθρώπους, την κοινωνία, τους «ξένους», τον κόσμο. Έχουμε χρέος να τα οδηγήσουμε πέρα από τα γνώριμα και ασφαλή τείχη της οικειότητας, στον *κόσμο αυτόν το μικρό, το μέγα*. Και τα βιβλία είναι το καλύτερο μέσο για να ενεργοποιήσουμε αυτή τη διεργασία. Γιατί τα βιβλία ανοίγουν παράθυρα στον κόσμο και γιατί μιλώντας με τα παιδιά με παραμύθια και παραβολές τ' ακούν γλυκότερα, όπως λέει κι ο ποιητής.

Στην κατεύθυνση αυτή, συγκεντρώσαμε βιβλία που παρουσιάζουν διαφορετικές όψεις του κόσμου, που συνομιλούν μέσα από παρόμοιες αλλά και αντιθετικές εικόνες της ζωής παιδιών από μακρινές γωνιές της γης με την προτροπή για συζήτηση, προβληματισμό, αμφισβήτηση και, γενικά, κριτική ανάγνωση των ιστοριών τους. Στις σελίδες τους συναντάμε παιδιά που βιώνουν όχι μόνο καταστάσεις ομαλότητας και κανονικότητας, αλλά και δύσκολες οικονομικές-κοινωνικές συνθήκες. Παιδιά που βιώνουν τη σκληρή πραγματικότητα της φτώχειας και της περιθωριοποίησης και αναγκάζονται να αποχωριστούν τις χαρές, το παιχνίδι, την ονειροπόληση, την ξενιοσιά, τη μόρφωση, την ασφάλεια, να στερηθούν τα δίκαια και τα αυτονόητα της παιδικής ηλικίας. Στόχος μας είναι τα παιδιά αναγνώστες να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τη δυναμική πολυμορφία του κόσμου μας και να συμπράξουν στην αρμονική σύνθεση των ψηφίδων των πολιτισμών σε έναν πολύχρωμο καμβά με τα όμορφα και φωτεινά μοτίβα της ειρηνικής συμβίωσης, της αλληλεγγύης, της δικαιοσύνης, της αδερφοσύνης μεταξύ

των ανθρώπων ανεξάρτητα από την οικονομική- κοινωνική κατάσταση και πολιτισμική τους καταγωγή.

Με συντροφιά κι εφόδιο τα βιβλία ξεκινάμε τα αναγνωστικά μας ταξίδια. Αφετηρία μας το οικείο, το γνωστό, το κοντινό, και βήμα το βήμα ξεμακραίνουμε στη γειτονιά, στο χωριό, στην πόλη, στην χώρα, στην ήπειρο, για να φτάσουμε στον κόσμο. Στα βιβλία ξεπερνιούνται οι περιορισμοί και οι δεσμεύσεις της πραγματικότητας, όλα αποκτούν ζωή, φωνή, προβάλλοντας έναν πλουραλιστικό κόσμο όπου ξετυλίγονται αφηγήσεις, ιστορίες ανθρώπων με κοινά στοιχεία και διαφορές, με τις ίδιες, παρόμοιες ή διαφορετικές συνήθειες, παραδόσεις, ήθη και έθιμα, τρόπους ζωής. Ταξιδεύουμε στις γειτονιές του κόσμου, σε ανώνυμες πόλεις, στην ύπαιθρο, σε μακρινά χωριά- μικρές κουκίδες στο χάρτη του κόσμου, μια βελονιά στο κέντημα της γης. Τα βιβλία μάς ξεναγούν σε διαφορετικούς πολιτισμούς: από τον δυτικό κόσμο μεταφερόμαστε σε μέρη της Ανατολής, στην Αφρική και, καθώς η γνώση για τον εαυτό μας και τον άλλο εμπλουτίζεται, εμβαθύνουμε στα κείμενα, στις εικόνες, τους ήχους, τις μουσικές, τις γεύσεις, τις μυρωδιές,... . Σε κάθε σταθμό επιλέγουμε και συγκεντρώνουμε λέξεις, εικόνες, μουσικές, αντικείμενα, κάθε εκδήλωση που κρίνουμε ότι τον χαρακτηρίζει. Έτσι, δημιουργούμε ένα απόθεμα 'δεδομένων', ανοιχτό και διαθέσιμο για να ανατρέξουμε ανά πάσα στιγμή και να κάνουμε συνδέσεις με τα προσωπικά μας βιώματα και τις μνήμες, να τα συγκρίνουμε μεταξύ τους, να συνάγουμε τα δικά μας συμπεράσματα, να επιχειρήσουμε συνθέσεις, να τα διαχειριστούμε με κριτικό πνεύμα.

Ανάλογα με το θέμα και την προσέγγισή μας, αξιοποιούμε από την εργαλειοθήκη μας τις πλέον πρόσφορες τεχνικές, π.χ. για την επίλυση ενός κοινού προβλήματος, την καταγραφή των αυθόρμητων ιδεών (ιδεοθύελλα), την μελέτη περίπτωσης για τη συναισθηματική εμπάθυση σε μια ιστορία, τη δραματοποίηση και τα παιχνίδια ρόλων για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης, την μελέτη πεδίου για τη άμεση συλλογή στοιχείων, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για την δημιουργία πολυμεσικών έργων και την ηλεκτρονική πρόσβαση σε απομακρυσμένα σημεία, κ.λπ.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

Δραστηριότητες για την υποδοχή της βαλίτσας: Διοργάνωση μιας γιορτής για τον σπουδαίο φιλοξενούμενο με την διεξαγωγή ενός παιχνιδιού τύπου «κυνήγι του κρυμμένου θησαυρού» για την ανακάλυψή της μέσα στο χώρο του σχολείου. Εισάγουμε τον προβληματισμό και αναζητούμε τον κάτοχο της βαλίτσας, διερωτόμαστε για την ταυτότητα του/της ιδιοκτήτη/ιδιοκτήτριας: Άραγε, σε ποιον ανήκει, Πώς τον/την λένε; Πώς μοιάζει; Τι δουλειά κάνει; Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να αναπτυχθεί μέσα από αλληλένδετες ερωτήσεις και να οδηγήσει στη δημιουργία ενός πορτρέτου (ζωγραφική, κολάζ), μιας κατασκευής (π.χ. κούκλας), ενός ρόλου (δραματοποίηση), κ.λπ.

«Παίζουμε μαζί». Για να εξασφαλίσουμε τη συμμετοχή όλων των παιδιών και την καλλιέργεια του ομαδικού πνεύματος προτείνουμε, πριν ξεκινήσετε τις αναγνώσεις των βιβλίων και παράλληλα με αυτές, να αξιοποιήσετε κάθε ευκαιρία για να παίξετε παιχνίδια εμπιστοσύνης

και γνωριμίας. Ένας ικανοποιητικός κατάλογος παιχνιδιών που μας δίνει ευκαιρίες να παίξουμε με το σώμα, το λόγο και τη μουσική, να γνωριστούμε μέσα από ευχάριστες και διασκεδαστικές δραστηριότητες και να καλλιεργήσουμε το αίσθημα της εμπιστοσύνης, της ομαδικότητας και της συνεργασίας είναι διαθέσιμος στο <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/1409/256.pdf> . Εξαιρετικά ενδιαφέρον είναι να αναζητήσετε στο διαδίκτυο, να καταγράψετε και να παίξετε παιχνίδια από όλον τον κόσμο, με έμφαση σε παιχνίδια που είναι κοινά σε διαφορετικούς λαούς.

«Πάω ένα ταξίδι». Αυτό το παιχνίδι παρέχει έναν ασφαλή τρόπο να αγγίζονται τα παιδιά. Αν τα παιδιά ενοχλούνται από το άγγιγμα, κρατήστε το παιχνίδι για αργότερα όταν η αίσθηση της ομάδας έχει αναπτυχθεί. Κάθε παιδί ξεκινάει για ταξίδι παίρνοντας μαζί του κάτι. Παραδείγματος χάρη «μια αγκαλιά». Το πρώτο παιδί ξεκινάει το ταξίδι λέγοντας: «Πάω ένα ταξίδι και παίρνω μαζί μου μια αγκαλιά» και αγκαλιάζει το διπλανό του, ο οποίος παίρνει μαζί του στο ταξίδι την αγκαλιά και κάτι που θέλει ο ίδιος π.χ. «χτύπημα στην πλάτη». Το τρίτο παιδί παίρνει μαζί του τα δυο προηγούμενα και κάτι δικό του. Το τελευταίο παιδί στον κύκλο παίρνει μαζί του όλα όσα είχαν πει οι προηγούμενοι (Καμπέρη-Τζουριάδου & Πανταζή, *Παιδαγωγικά παιχνίδια, τ.Α΄*, όπως ανακτήθηκε από το <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/1409/256.pdf>

«Η αλυσίδα των βιβλίων». Αφού ανοίξουμε τη βαλίτσα και απλώσουμε τα βιβλία τυχαία στο χώρο, ζητάμε από τα παιδιά να τα πάρουν στα χέρια τους και να τα παρατηρήσουν προσεκτικά. Στη συνέχεια, να ξεκινήσουν ένα- ένα με τη σειρά και να τοποθετήσουν το βιβλίο τους στη συνέχεια του άλλου ώσπου να δημιουργηθεί ένας κύκλος. Το κριτήριο σύνδεσης είναι κάποιο στοιχείο που δηλώνει συγγένεια, ομοιότητα. Από το κάθε παιδί-παίκτη, ζητάμε να προσδιορίσει και να συγκεκριμενοποιήσει το στοιχείο που εντόπισε πριν τοποθετήσει το βιβλίο-κρίκο στην αλυσίδα. Τα βιβλία είναι αρκετά για να συμμετέχουν όλα τα παιδιά ενός τμήματος.

«Εξωτερική εμφάνιση». Οι δραστηριότητες που αξιοποιούν τα «εκτός κειμένου», τα περικειμενικά στοιχεία των βιβλίων είναι πάντα ευχάριστες, προκλητικές, δημιουργικές και διασκεδαστικές. Σχεδιάζουμε δραστηριότητες που προσκαλούν στην λύση ενός αινίγματος και άλλες που εκκινούν από την προσεκτική παρατήρηση και ενθαρρύνουν τη διατύπωση προσωπικών απόψεων/υποθέσεων/προσδοκιών στο πλαίσιο της ανοιχτής συζήτησης στην ολομέλεια, με επιχειρήματα σχετικά με τις εικόνες του εξώφυλλου, τον τίτλο, τα γραφοτεχνικά στοιχεία, τους δημιουργούς, τη ράχη του βιβλίου, το ISBN, τα εσώφυλλα/ταπετσαρία του βιβλίου, την περίληψη στο οπισθόφυλλο, την αφιέρωση, το σημείωμα του συγγραφέα ή του εκδότη, τις ενδείξεις τιμητικής διάκρισης, τις προβαλλόμενες οργανώσεις, τα συνοδευτικά αντικείμενα, κ.λπ.

«Ονοματολογία». Συζητάμε για τις σημασίες των ονομάτων των παιδιών που γνωρίζουμε μέσα από τα βιβλία και τις ιστορίες τους αλλά και για τα ονόματα παιδιών της τάξης μας, των φίλων μας. Για περισσότερα αναζητήστε στο <http://www.xn---ylba6bdbfjy0a2d3a8a.com/>.

«Ονόματα με ρυθμό». Τα παιδιά χτυπάνε ρυθμικά το μικρό όνομά τους (παλαμάκια) και τα υπόλοιπα παιδιά επαναλαμβάνουν το όνομα με τον ίδιο ρυθμό. Στον επόμενο γύρο κάθε παιδί, το ένα μετά το άλλο, προφέρει με ρυθμό και ήχο το όνομά του (επιλέγει και διαφορετικά μέλη του σώματος του) χωρίς ενδιάμεση διακοπή και επανάληψη. Στον τρίτο γύρο κάθε παιδί «χτυπάει» μόνο το όνομά του (χτυπήματα-συλλαβές) και έτσι δημιουργούμε μια ρυθμική ηχοκινητική σύνθεση με διαφορετικούς ήχους που αντιπροσωπεύει όλη την ομάδα και εκτελείται από αυτήν. Η δραστηριότητα μπορεί να επεκταθεί χρησιμοποιώντας απλά μουσικά όργανα (κρουστά) ή καθημερινά αντικείμενα.

«Με λίγα λόγια». Για κάθε ιστορία, προσπαθούμε να ξεχωρίσουμε τις λέξεις που περιγράφουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κατάστασης που ζουν, όλα αυτά που κάνουν την ιστορία τους μοναδική. Επιλέγουμε λίγες, αντιπροσωπευτικές λέξεις από το κείμενο, διαφορετικές κάθε φορά, και γράφουμε την κάθε μία ξεχωριστά σε μικρά πολύχρωμα αυτοκόλλητα χαρτάκια. Στη συνέχεια, σε επόμενο χρόνο, προς το τέλος του προγράμματος, συγκεντρώνουμε όλες τις «πολύχρωμες» λέξεις σε έναν πίνακα και, συζητώντας, τις αντιστοιχούμε στους γνώριμους πλέον χαρακτήρες. Φτιάχνουμε σύντομες προτάσεις, συζητάμε πιθανές διαφοροποιήσεις (δανειακές λέξεις από άλλους χαρακτήρες) και δίνουμε με τις δικές μας ερμηνείες: «Τι άλλαξε;»

«Μια νέα ιστορία». Αφού φτιάξουμε προτάσεις μπορούμε να περάσουμε στη σύνθεση μικρών ιστοριών με αυτές και να δημιουργήσουμε τα δικά μας μικρά βιβλία, όπως προτείνεται στο <http://mikra-vivlia.weebly.com/>. Είναι ενδιαφέρον να ανακαλύψουμε τα κοινά στοιχεία που μπορούν να συνδέσουν τις διαφορετικές ιστορίες που διαβάσαμε. Επίσης, οι ιστορίες μπορούν να προκύψουν με αφορμή μία φωτογραφία, έναν πίνακα ζωγραφικής, έναν στίχο, κ.λπ.

«Διόραμα». Κατασκευή τρισδιάστατης απεικόνισης σκηνής ή σκηνικού μιας ιστορίας. Πριν ξεκινήσουμε, είναι σημαντικό να επιλέξουμε το κατάλληλο κουτί (συνήθως παπουτσιών). Δημιουργούμε την τρισδιάστατη απεικόνιση μιας επιλεγμένης σκηνής (diorama) από τα βιβλία που διαβάσαμε ή συνθέτουμε μία σκηνή δικής μας έμπνευσης ως το σκηνικό μιας νέας ιστορίας που μπορεί να αποκτήσει «φωνή» με τη δική μας αφήγηση, τους δικούς μας διαλόγους και τη δική μας μουσική υπόκρουση. Μία κατασκευή από γνωστό παραμύθι μπορείτε να δείτε στο <https://gr.pinterest.com/pin/225813368791032336/>

«Παγωμένη εικόνα». Αποδίδουμε με το σώμα μας μία «δυνατή» εικόνα από ένα ή περισσότερα βιβλία της επιλογής μας, ατομικά ή ομαδικά. Συζητάμε για τα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις ανάγκες, τα όνειρα, τις επιθυμίες των προσώπων που αποδίδουμε. Στη συνέχεια, μπορούμε να φωτογραφίσουμε την εικόνα, να την εκτυπώσουμε σε αχνή ασπρόμαυρη

φωτοτυπία και να ζητήσουμε από τα παιδιά να παρέμβουν σχεδιαστικά και χρωματικά με τους «μαγικούς» μαρκαδόρους τους. Στο τέλος παρουσιάζουν το έργο τους και μιλάνε για τις παρεμβάσεις τους.

«Σπίτι μου, σπιτάκι μου...». Συγκεντρώνουμε και διαβάζουμε γνωμικά, παροιμίες, λαϊκές ρήσεις σχετικά με το «σπίτι». Στη συνέχεια, ζητάμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν το σπίτι τους αξιοποιώντας κάποια στοιχεία από τις προηγούμενες φράσεις, π.χ. «Σπίτι είναι όπου είναι η καρδιά» (Πλίνιος ο Πρεσβύτερος). Κατασκευάζουμε τα δικά μας σπίτια χρησιμοποιώντας κενές συσκευασίες και με αυτά ετοιμάζουμε μια μεγάλη μακέτα για παιχνίδι. Μια ιδέα για κατασκευή από κενές συσκευασίες στο <https://www.youtube.com/watch?v=iOKjzviprkw>

«Χτίζω την ειρήνη». Η αρχιτεκτονική της αγάπης και της συμφιλίωσης: χτίζουμε ένα σχολείο με πολλούς πρωτότυπους χώρους και ποικίλα υλικά. Ένα κτίριο αγκαλιά γεμάτο μαξιλάρια, ένα σχολείο-κήπο γεμάτο παρτέρια με λουλούδια, ένα σχολείο-ουράνιο τόξο όπου όλα τα παιδιά βιώνουν την ασφάλεια, την αγάπη, τη στοργή, τη φιλία. Για ιδέες κατασκευής μπορείτε να αναζητήσετε υλικό από την έκθεση *ΣΠΙΤΙ*, στο ΚΕΘΕΑ- Διάβαση 2011, www.Kethea-diavasi.gr

«Επιτραπέζια παιχνίδια». Σχεδιάζουμε μία πόλη για όλους όπως θα θέλαμε να είναι: με πλατείες, πάρκα, αγάλματα, σιντριβάνια, μουσεία, δρόμους, ποδήλατα, αυτοκίνητα, παιδιά και μεγάλους. Προσθέτουμε κτίρια και χώρους που κρίνουμε ότι χρειάζονται για τις ανάγκες των κατοίκων της πόλης (γήπεδο, σχολείο, νοσοκομείο, εστιατόριο, κ.ά.) και τους αποδίδουμε μια διαφορετική, παιχνιδιάρικη λειτουργία. Σχεδιάζουμε δρόμους (διπλής κατεύθυνσης με αριθμημένες θέσεις) ώστε να διέρχονται από όλα τα σημεία που έχουμε σχεδιάσει, όπως σε μια διαδρομή επιτραπέζιου παιχνιδιού. Ορίζουμε το σημείο τερματισμού, π.χ. στο σχολείο, και γράφουμε τις εντολές σε κάρτες π.χ., «Μόλις έφτασες στο άγαλμα της ειρήνης. Προχώρησε επτά βήματα όσα και τα χρώματα του ουράνιου τόξου». Ετοιμάζουμε ένα ζάρι της αρεσκείας μας, επιλέγουμε πιόνια και ξεκινάμε το παιχνίδι. Μια άλλη ιδέα είναι να δημιουργήσουμε ηλεκτρονικά τη δική μας βάση παιχνιδιού με σαρωμένες εικόνες από τα βιβλία ή ζωγραφιές των παιδιών και να κατασκευάσουμε τα δικά μας επιτραπέζια παιχνίδια. Για περισσότερα μπορείτε να δείτε στο <https://www.youtube.com/watch?v=iBPEIWEZRk4>

«Χαρταετοί». Κατασκευάζουμε χαρταετούς (<https://gr.pinterest.com/popiiit/kite-xartaetoi/>) και τους εφοδιάζουμε με μηνύματα για να σταλούν ψηλά, να ταξιδέψουν και να μεταφέρουν μηνύματα δικής μας έμπνευσης σε άλλους τόπους και άλλους ανθρώπους. Πριν ελευθερωθούν τα παιδιά μπορούν να κινηθούν ελεύθερα στο χώρο ως «χαρταετοί» με τη μουσική υπόκρουση του ομώνυμου μουσικού θέματος του Μ. Θεοδωράκη. <https://www.youtube.com/watch?v=R7ulXkqEau8>
Για το συμβολισμό των χαρταετών σήμερα μπορείτε να διαβάσετε στο <http://www.alfavita.gr/arhron/ston-aera-tis-eleytherias-gia-toys-hartaetoys-sti-gaza>

«Κινέζικα». Ερχόμαστε σε μια πρώτη επαφή με έναν «ξένο» κώδικα, τα ιδιογράμματα της κινέζικης γραφής και δοκιμάζουμε να δημιουργήσουμε τις δικές μας εικόνες με ορισμένα που ανακτούμε από το διαδίκτυο. Επίσης, επιλέγουμε ζευγάρια απομακρυσμένων λέξεων (στόμα-βουνό), γράφουμε τα ιδιογράμματά τους και δημιουργούμε μια δική μας ιστορία με εικόνες και λέξεις (ελληνικά και κινέζικα). Μια ιδέα για το Chineasy στο <http://www.pathfinder.gr/stories/3468588/chineasy-o-polyhrwmos-tropos-na-matheis-kinezika>)

«Το πάζλ της ειρήνης». Συλλογική κατασκευή αφίσας-πάζλ για την ΕΙΡΗΝΗ. Συζητάμε για όσα μας ενώνουν με τους φίλους μας και όσα μπορούν να μας χωρίσουν. Σε λευκά χαρτιά έχουμε σχεδιάσει και μεγεθύνει τα κομμάτια ενός πάζλ (χρησιμοποιώντας ως πρότυπο ένα του εμπορίου με τον επιθυμητό αριθμό κομματιών). Σε κάθε κομμάτι έχουμε προσθέσει ένα στίχο από επιλεγμένο ποίημα για την ειρήνη ή μία φράση από τα βιβλία που διαβάσαμε στην ομάδα ή προτάσεις των παιδιών σχετικά με το τι σημαίνει «ΕΙΡΗΝΗ» στην καθημερινή ζωή μας. Ο καθένας από εμάς, ζωγραφίζει το δικό του κομμάτι, συνταιριάζουμε τα κομμάτια για να συνθέσουμε το ενιαίο έργο και στο τέλος διαβάζουμε το κείμενο, έτσι όπως έχει διαμορφωθεί.

«Ένα βιβλίο-αγκαλιά». Μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα συλλογική δραστηριότητα για τη σφαιρική γνωριμία μας με το κράτος ζωής ή καταγωγής των χαρακτήρων στα βιβλία μας. Το αποτέλεσμα είναι μια εντυπωσιακή, πολύπτυχη παρουσίαση (lapbook) με διακοσμητικά αλλά και ένθετα στοιχεία όπως, 'τσέπες', αναδιπλούμενες εικόνες, 'πτερύγια', φακέλους, εγκοπές με κάρτες, περιστρεφόμενους δίσκους, σημειωματάρια, κ.λπ. Για περισσότερες πληροφορίες σας προτείνουμε τους παρακάτω ιστότοπους και βίντεο:

Τι είναι ένα lapbook;

http://istories-taksis.blogspot.gr/2015/08/lapbook_18.html

What is a Lapbook (Knowledge Box Central)

<https://www.youtube.com/watch?v=zFVJ2OBMlCM>

Literature Analysis / Book Report Lapbook

<https://www.youtube.com/watch?v=TVNlhlvYg9w>

How to make a Tri-Folder Lapbook

<https://www.youtube.com/watch?v=7qlys-dZzrl>

To lapbook της ειρήνης

<https://www.youtube.com/watch?v=mQtCFFQc15Q>

«Ιδιοθύελλα». Ας μιλήσουμε για όλα όσα μας φέρνουν κοντά, μας συνδέουν, μας ενώνουν κάτω από τον ίδιο ουρανό ανεξάρτητα από τη φυλή, τη θρησκεία, το έθνος. Ακούμε προσεκτικά τις ιστορίες, σκεπτόμαστε και μιλάμε αυθόρμητα: η γνώμη μας έχει αξία και καταγράφεται στον πίνακα με το χρώμα που επιλέγουμε, γιατί και το χρώμα έχει τη δική του σημασία! Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να μεταφερθεί στο ηλεκτρονικό περιβάλλον (π.χ. λογισμικό Kidspiration), να προστεθούν γραφικά, ζωγραφιές των παιδιών ή εικονογραφικά στοιχεία των βιβλίων και να πάρει τη μορφή αφίσας η οποία, στη συνέχεια,

μπορεί να εκτυπωθεί και να διανεμηθεί στα όμορα σχολεία της περιοχής μας και να αποσταλεί ηλεκτρονικά σε περισσότερα σχολεία.

«Ένα κέντημα στον χάρτη». Αναρτούμε έναν παγκόσμιο χάρτη σε πίνακα με ύφασμα, φελλό ή άλλο μαλακό υλικό και σημειώνουμε με πολύχρωμες καρφίτσες τα κράτη ζωής/ καταγωγής των ηρώων. Συνδέουμε με κλωστή το ένα σημείο με το άλλο, το ένα κράτος με το άλλο και με την χώρα μας και κολλάμε πάνω στις κλωστές μικρά σημειώματα με λέξεις που ενώνουν τους λαούς, στίχους από ποιήματα, τραγούδια, όλα επιλεγμένα από τις αναγνώσεις και τα ακούσματά μας.

«Συναντήσεις». Δύο παιδιά παίρνουν θέση σε δυο διαφορετικά σημεία της τάξης ή της αυλής και ορίζουμε το τρίτο σημείο, αυτό της συνάντησης τους (π.χ. η πλατεία, ο δρόμος, η γέφυρα, κ.ά.). Αναλαμβάνουν ρόλους, π.χ., ένα αγόρι του Χάρη και ένα άλλο του Φάρις ή ένα κορίτσι της Άννας και ένα άλλο της Χατζουαβή. Πώς πλησιάζει το ένα παιδί το άλλο; Πώς προσπαθούν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους; Τι λένε; Πώς το λένε; Τι κάνουν για να διευκολύνουν την επικοινωνία τους; Πώς ανταποκρίνεται ο ένας στο πλησίασμα του άλλου; Στη συνέχεια συζητάμε, εμβαθύνουμε στα συναισθήματά τους, αναλύουμε τις δυσκολίες που συνάντησαν και επισημαίνουμε τους κοινούς κώδικες που ανακάλυψαν.

«Το κουτί με τις ερωτήσεις». «Γιατί ο κόσμος να είναι άδικος;», «Γιατί όλοι στη Γη δεν είναι ίσοι;». Αυτά και πολλά άλλα ερωτήματα μπορούν να αποτελέσουν το υλικό που θα γεμίσει το κουτί της τάξης μας όπου θα συλλέξουμε όλα τα ερωτήματα που εγγράφονται στα βιβλία και αυτά που γεννιούνται από τις αναγνώσεις μας. Όταν ολοκληρώσουμε το πρόγραμμα, οργανώνουμε μία εκδήλωση και προσκαλούμε σε αυτήν τους μεγάλους (φίλους και συγγενείς) για να τους παρουσιάσουμε τα έργα μας και να συμμετάσχουν τραβώντας ο καθένας μέσα από το κουτί μία ερώτηση, στην οποία πρέπει να δώσουν απαντήσεις.

Ενδεικτικό εκπαιδευτικό υλικό.

Η παρούσα συλλογή βιβλίων του προγράμματος πιστεύουμε ότι θα λειτουργήσει ως μια ελκυστική πρόκληση και μια καλή ευκαιρία για να εμβαθύνετε σε επιμέρους ζητήματα όπως και να επεκταθείτε σε διασυνδεδεμένα θέματα. Αυτό θα το αποφασίσει το ενδιαφέρον, η ευαισθητοποίηση και η κινητοποίηση των παιδιών. Επιδιώκουμε η συγκεκριμένη συλλογή βιβλίων να ανοίξει την όρεξη των παιδιών και των δασκάλων τους για περισσότερη έρευνα, νέες αναζητήσεις πέρα από τα βιβλία. Για το λόγο αυτό σας προτείνουμε συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό, που ευελπιστούμε να σας βοηθήσει για να πλοηγηθείτε επαρκώς σε διαδικτυακές πηγές που παρέχουν εκπαιδευτικό υλικό σχετικό με το θέμα μας. Η αναζήτηση μπορεί να είναι ανεξάντλητη, εδώ σας προτείνουμε μια βασική δικτυογραφία.

«Ένταξη και Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά»

Παρουσίαση εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού προσχολικής και πρωτοσχολικής εκπαίδευσης. Δημιουργήθηκε για τα Προγράμματα: «Ένταξη παιδιών Παλιννοστούντων & Αλλοδαπών στο σχολείο για την Α/θμια Εκπαίδευση» και «Εκπαίδευση των παιδιών Ρομά».

<http://www.keda.uoa.gr/roma/index.php/material/preschool>

Ειδικά τα παιδικά βιβλία των Παπαγιάννη Βούλα & (εικ.) Lise-Lotte Iversen, Το σπίτι της Αθηνάς

<http://www.keda.uoa.gr/eclass/modules/document/file.php/TED100/%CE%94%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%84%CE%BF/%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%B1/%CE%A4%CE%BF%20%CE%A3%CF%80%CE%AF%CF%84%CE%B9%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%91%CE%B8%CE%B7%CE%BD%CE%AC%CF%82.pdf>

& Το βραβείο του Θάνου

<http://www.keda.uoa.gr/eclass/modules/document/file.php/TED100/%CE%94%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%84%CE%BF/%CE%92%CE%B9%CE%B2%CE%BB%CE%AF%CE%B1/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BC%CF%8D%CE%B8%CE%B9%20%CE%A4%CE%BF%20%CE%B2%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%B5%CE%AF%CE%BF%20%CF%84%CE%BF%CF%85%20%CE%98%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CF%85.pdf>

Μικρή πυξίδα compasito. Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά.

[http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/E139A2CD27BCB462C2257AF3002ACD10/\\$file/Compasito,%20%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%B7%CC%81%20%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%B9%CC%81%CE%B4%CE%B1.pdf](http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/E139A2CD27BCB462C2257AF3002ACD10/$file/Compasito,%20%CE%9C%CE%B9%CE%BA%CF%81%CE%B7%CC%81%20%CE%A0%CF%85%CE%BE%CE%B9%CC%81%CE%B4%CE%B1.pdf)

Εκπαιδευτικό υλικό της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

<http://www.unhcr.gr/ekpaideysi/ekpaideytiko-yliko.html>

Ταινία κινουμένων σχεδίων «Ειρήνη» - Η ιστορία ενός παιδιού πρόσφυγα. Συνοδεύεται από εγχειρίδιο με σημειώσεις για τους εκπαιδευτικούς.

<https://www.youtube.com/watch?v=WQJhuAfVTqo>

Δραστηριότητες βιωματικής μάθησης στα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των προσφύγων (6 – 18 ετών)

<http://www.unhcr.gr/ekpaideysi/ekpaideytiko-yliko.html>

UNICEF - Cartoons on children's rights

Rights of the Child No1 to No27

<https://www.youtube.com/watch?v=nyJ5qwOoWbA&index=1&list=PLB5401BDACBDEF6D0>

UNICEF -Unfairy Tales

Malak and the boat

<https://www.youtube.com/watch?v=2UMjSZaMY2Y>

The story of Ivine and Pillow

https://www.youtube.com/watch?v=3scOr_d9Dwo

Mustafa goes for a walk

<https://www.youtube.com/watch?v=2mfkYtZkPVQ>

Συνήγορος του πολίτη- Δικαιώματα του παιδιού. Ενημερωτικό υλικό
<https://www.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.daleaflets>

Ο Συνήγορος για τα παιδιά που μετακινούνται. Βίντεο, σποτ & έντυπα
<http://www.0-18.gr/videos/binteo-entyra#anchor-2>

Βίντεο του Συμβουλίου της Ευρώπης
<http://rijp-eu.coe.int/en/web/charter-edc-hre-pilot-projects/comics-competition>
Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού (Κύπρος)
Εκδόσεις - Τα Δικαιώματά μας μέσα από την ποίηση
<http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/A722ECB0BD5D3C31C225775E00306864?OpenDocument>

«Ανακαλύπτοντας τον ελέφαντα» οδηγός εκπαιδευτικού διαχείρισης της διαφορετικότητας-Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου
http://www.moec.gov.cy/dde/diapolitismiki/ilektroniko_yliko/3_3_anakalyptontas_ton_elefanta.pdf

Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
<http://www.mikrosanagnostis.gr/library/pageflip8/Default.html>

Ταινία animation του Oscuro Cardinal, «Ο πόλεμος δεν είναι παιχνίδι»
<https://www.youtube.com/watch?v=jM6uT344-Cc>

Η φτώχεια λέει πολλά παραμύθια
<https://www.youtube.com/watch?v=wCyMDaWyk4o>

I AM ROMA, Changing Mindsets
<https://www.youtube.com/watch?v=BCYWPBz0HPg>

Παιχνίδια αυλής για το διάλειμμα
<http://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/60F2FFE7527B6CC2C2257EFF00424F32?OpenDocument>

Τραγούδι «Αν όλα τα παιδιά της γης»
<https://www.youtube.com/watch?v=XqngucSh3qs>

ΚΕΘΕΑ – Ομαδική Εικαστική Έκθεση ΣΠΙΤΙ
<http://www.kethea-diavasi.gr/arxeio-ekdiloseon/180-ekthesi-spiti>

Επιμέλεια προτάσεων: Βασιλική Μιχαηλίδου
Σχολική Σύμβουλος Π.Α. της 30^{ης} Περιφέρειας